

Załącznik
do uchwały Nr XII/ 100 /2011
Rady Gminy Krościenko Wyżne
z dnia 28 grudnia 2011 r.

PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY KROŚCIENKO WYŻNE
NA LATA 2012-2020

Krościenko Wyżne 2011

W S T Ę P

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą społeczną, jedynym i niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Rodzice i opiekunowie są wzorem dla dzieci. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić. Najczęściej ofiarami różnych form przemocy padają dzieci, osoby okresowo lub trwale niedołączone ze względu na starość czy chorobę oraz kobiety, chociaż ich zależność nie jest tak oczywista jak w przypadku dziecka czy osoby niedołączonej. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- a) jest intencjonalna,
- b) jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- c) w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą - ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
- d) narusza prawa i dobra osobiste,
- e) sprawca wykorzystuje przewagę siły - narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do netykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- f) powoduje cierpienie i ból,
- g) sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, ale także psychiczna, seksualna, ekonomiczna, czy zaniedbanie. Występuje zarówno w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, jak i w rodzinach dobrze sytuowanych, uważanych za „normalne”.

Formy przemocy w rodzinie:

- 1) przemoc fizyczna: bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, parzenie, policzkowanie, itp.,
- 2) przemoc psychiczna: wyśmiewanie, zastraszanie, szydzenie, lżenie, karanie przez odmowę uczuć, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi, itp.,
- 3) przemoc seksualna: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, demonstrowanie zazdrości, itp.,
- 4) przemoc ekonomiczna: zmuszanie do oddawania zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych, itp.

Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu, w którym wyróżniamy następujące fazy:

- a) **Faza I** - narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja,
- b) **Faza II** - ostrej (gwałtownej) przemocy, w której następuje wybuch agresji,
- c) **Faza III** - miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprasza i obiecuje poprawę.

Faza narastania napięcia.

W tej fazie narasta napięcie i agresywność sprawcy, każdy drobiazg wywołuje jego irytację i awanturę, zaczyna więcej pić, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny. Ofiara, którą zazwyczaj jest kobieta, stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Często pojawiają się u niej różne dolegliwości fizyczne, bóle żołądka i głowy, bezsenność i utrata apetytu. Wpada w apatię lub ogarnia ją silny niepokój. Czasem, nie mogąc wytrzymać tego oczekiwania sama prowokuje spięcie, żeby już „mieć to za sobą”.

Faza gwałtownej przemocy.

Z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości ze strony sprawcy. Ofiara jest raniona fizycznie i psychicznie, znajduje się w stanie szoku. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność i wstyd, traci ochotę do życia.

Faza „miodowego miesiąca”.

W tej fazie wszystko się zmienia. Gdy partner wyładował już swą złość i zaczyna sobie zdawać sprawę z tego, co zrobił, nagle staje się inną osobą. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie i usprawiedliwienie. Pojawia się u niego poczucie winy, okazuje skruchę, przeprosza i obiecuje, że to się już nie powtórzy. Zaczyna okazywać ciepło i miłość. Staje się znowu podobny do tego mężczyzny, jakim był na początku związku, kiedy ofiara się w nim zakochała. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby w domu nie było żadnej przemocy. Kobieta zaczyna wierzyć, że partner się zmienił oraz, że przemoc była jedynie wyjątkowym incydentem, który już nigdy się nie powtórzy. Ale faza „miodowego miesiąca” przemija i wkrótce znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. Wszystko zaczyna się od nowa, jednak przemoc w następnym cyklu na ogół jest bardziej gwałtowna i dłuższa. Doświadczenia miodowej fazy demobilizują ofiarę i utrwalają u sprawcy poczucie bezkarności oraz nadzieję, że następnym razem znowu sobie jakoś poradzi i uzyska przebaczenie. Następne fazy miodowe są już krótsze i mniej „miodowe”.

Z reguły w fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej ofiary szukają pomocy. Wzywana jest wtedy policja lub ofiara ucieka z domu do sąsiadów albo najbliższej rodziny. Bardzo często w fazie „miodowego miesiąca” osoby doznające przemocy wycofują się z kontaktu z osobami udzielającymi pomocy, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją. To „wycofywanie”, podobnie jak fakt dalszego pozostawania w związku ze sprawcą, często wydaje się niezrozumiałe. Specjaliści, tłumacząc takie zachowanie, najczęściej odwołują się do syndromu wyuczonej bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Syndrom wyuczonej bezradności, w przypadku ofiar przemocy, oznacza poddanie się i rezygnację z aktywności, które ofiara podejmowała w celu poprawy sytuacji, a które okazały się nieskuteczne. Nabiera wówczas przekonania, że nie może nic zrobić, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo, rezygnuje więc z kolejnych prób zmiany sytuacji. Nie oznacza to jednak, że ofiary przemocy nie podejmują wielu doraźnych działań, których celem jest poprawa sytuacji rodziny, np. rozmowa ze sprawcą, unikanie ataku poprzez wyjście z domu, ukrywanie się lub ucieczkę już w trakcie ataku. Podejmują również działania polegające na poszukiwaniu pomocy na zewnątrz, rozmawiają na temat doznawanej przemocy z krewnymi, znajomymi, sąsiadami, kontaktując się z policją i organizacjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy. Analizując sytuację ofiary, należy wziąć pod uwagę, że ma ona nadzieję na zmianę zachowania sprawcy. Ponadto często wstydi się swojej sytuacji, jest zależna ekonomicznie od sprawcy lub zostaje z nim „ze względu na dzieci”. Często uważa, że przemoc jest jej prywatnym problemem, a środowisko zewnętrzne (rodzina,

znajomi, instytucje) swoim zachowaniem może utwierdzać o braku możliwości otrzymania wsparcia i ochrony.

Podczas, gdy zachowania ofiary mogą wydawać się irracjonalne, sprawca w sposób bardzo logiczny potrafi tłumaczyć swoje zachowanie - jako akt słusznego ukarania ofiary, jednocześnie kwestionuje przez to swoją odpowiedzialność. Nie przyznaje również, że takie zachowanie jest aktem agresji oraz mechanizmem sprawowania władzy i kontroli, narzędziem całkowitego podporządkowania sobie ofiary.

Kobiety, dzieci oraz osoby starsze, które najczęściej padają ofiarami przemocy w rodzinie, ciągle jeszcze uznawane są za własność, zaś mężowie i rodzice, dorosłe dzieci - za osoby mogące dyscyplinować innych członków rodziny. W szeregu opracowań odnoszących się do przyczyn i źródeł przemocy w rodzinie podkreśla się, że to akceptacja dla hierarchicznej struktury społeczeństwa powoduje, że w ramach tej struktury funkcjonują osoby, które wierzą, że mają prawo stosować przemoc wobec pozostałych członków swojej rodziny.

Przemoc w rodzinie jest trudna do zdiagnozowania. To problem przez wiele lat ukrywany. Jednak jej szkodliwość jest tak determinująca dla jednostki, czy też całej rodziny, że wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu zapobiegawczego. W celu zapewnienia skutecznej pomocy ofiarom przemocy, spowodowania konsekwencji prawnych i moralnych wobec sprawców przemocy, a także aktywizowania świadków i społeczności Krościenka Wyżnego, opracowany został „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar dla Gminy Krościenko Wyżne na lata 2012-2020”.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Krościenko Wyżne na lata 2012-2020, zwany dalej „Programem” będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
2. ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536),
4. ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.),
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
6. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 Nr 209, poz. 1245),
7. Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krościenko Wyżne na lata 2011-2020.

Rozdział 1

Diagnoza problemów

1. W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie, wykorzystano dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym oraz Komendy Miejskiej Policji w Krośnie.

**Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Krościenku Wyżnym**

Rok	2009	2010
Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej	16	13
Ogółem pokrzywdzonych,	26	29
w tym:		
- kobiet	23	15
- mężczyzn	0	3
- dzieci	3	11
Alkohol jako przesłanka działania sprawców	17	13
w tym:		
- kobiet	1	1
- mężczyzn	16	12

2. Powyższe dane pochodzą ze źródeł Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krościenku Wyżnym. Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety. Mężczyźni według dostępnych danych są najczęstszymi sprawcami przemocy domowej. Głównym czynnikiem wyzwalającym przemoc w rodzinie jest nadużywanie przez sprawców alkoholu.

3. W przypadkach przemocy domowej Policja zobowiązana jest do wypełnienia „Niebieskich Kart”. „Niebieska Karta” umożliwia przedstawicielom służb społecznych łatwiejszą lokalizację środowisk zagrożonych przemocą zwłaszcza wobec dzieci.

4. Komenda Miejska Policji w Krośnie nie prowadzi odrębnej statystyki odnoszącej się do Gminy Krościenko Wyżne w zakresie przemocy w rodzinie, ponieważ Gmina Krościenko Wyżne znajduje się w obszarze działań Zespołu Dzielnicowych. Dane dotyczące interwencji domowych zaistniałych na terenie miasta Krosna i Gminy Krościenko Wyżne traktowane są łącznie.

Dane Komendy Miejskiej Policji w Krośnie

Rok	2009	2010
Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie	216	234
Liczba rozpoczętych procedur „Niebieska Karta”	256	263
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	437	448

w tym: - kobiety	259	250
- mężczyźni	42	61
- dzieci (do ukończenia 18 roku życia)	136	137
Liczba sprawców przemocy domowej zatrzymanych pod wpływem alkoholu	174	141
w tym - kobiety	4	19
- mężczyźni	169	121
- nieletni	1	1

**Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej,
w których była prowadzona procedura „Niebieska Karta”**

Rok	2009			2010		
Z art. 207 k.k.¹	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
	40	33	57	39	23	40

5. Z danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Krośnie wynika, że na terenie miasta Krosna jak i Gminy Krościenko Wyżne na przestrzeni ostatnich dwóch lat zanotowano nieznaczny wzrost liczby interwencji domowych związanych z przemocą w rodzinie. Zwiększa się odsetek kobiet - sprawców przemocy - zatrzymywanych pod wpływem alkoholu, natomiast zmniejsza się liczba mężczyzn.

Rozdział 2 Cele Programu

1. Program jest skierowany do ogółu mieszkańców Gminy Krościenko Wyżne, w tym szczególnie do tych, którzy są uwikłani w przemoc jako: ofiara, sprawca przemocy lub świadek przemocy.

2. Cele główne Programu to:

- 1) ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie między innymi poprzez:
 - a) badanie zjawiska przemocy w rodzinie, zbieranie danych o rozmiarach problemu przemocy,
 - b) ujawnianie przypadków przemocy stosowanej wobec dzieci,
 - c) poszerzanie wiedzy na temat sytuacji, zachowań i potrzeb świadków przemocy,
 - d) podnoszenie wiedzy ofiar przemocy na temat instytucji pomocowych;

¹ Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

- 2) rozwijanie i usprawnianie interdyscyplinarnego systemu interwencji i wsparcia rodziny dotkniętej przemocą - podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy między innymi poprzez:
 - a) organizowanie spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w celu koordynacji i kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy,
 - b) płynną współpracę pomiędzy członkami Zespołu Interdyscyplinarnego;
- 3) zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji, organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie między innymi poprzez:
 - a) szkolenia dla przedstawicieli instytucji, w tym dla pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów, nauczycieli i wychowawców przedszkola, pracowników służby zdrowia i wymiaru sprawiedliwości oraz pracowników z innych instytucji,
 - b) wdrażanie programów szkoleniowych dostosowanych do lokalnych potrzeb dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
 - c) organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń, narad i konferencji z udziałem osób zaangażowanych w problematykę przemocy w rodzinie;
- 4) zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy - podniesienie poziomu wiedzy, rozwijanie empatii, odpowiedzialności i kompetencji społecznych wobec problemu przemocy między innymi poprzez:
 - a) organizowanie kampanii społecznych motywujących lokalną społeczność do aktywnego przeciwstawiania się przemocy w rodzinie,
 - b) rozpowszechnianie w miejscach publicznych informatorów, ulotek, broszur, plakatów o formach i zakresie pomocy dla rodzin w sytuacjach kryzysowych,
 - c) regularne zamieszczanie informacji o miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy na stronach internetowych oraz w prasie lokalnej;
- 5) zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinie, w której występuje przemoc z uwzględnieniem wszystkich członków rodziny między innymi poprzez:
 - a) zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej usprawniającej funkcjonowanie rodzin,
 - b) prowadzenie interwencji kryzysowej w formie procedury „Niebieskiej Karty” (policja, pracownicy socjalni, przedstawiciele oświaty, przedstawiciele służby zdrowia),
 - c) zawieranie kontraktów socjalnych - pisemnej umowy z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny,
 - d) działalność Punktu Porad Psychologicznych w celu zapewnienia dostępu do rzetelnej i dokładnej informacji o możliwościach uzyskania pomocy (rodzaj świadczonej pomocy, dokładne adresy i godziny przyjęć). Szczegółowy program porad i pracy zostanie określony przez psychologa zatrudnionego w Punkcie Porad Psychologicznych,
 - e) działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Krośnie w celu koordynacji wszelkiej pomocy, która ma przyczynić się do rozwiązania problemu przemocy poprzez konsultacje prawne, czasowy pobyt w hostelu w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia, poprzez udział w grupach wsparcia i grupach terapeutycznych dla kobiet doświadczających przemocy w rodzinie oraz kontakt osobisty lub interwencję telefoniczną,

- f) organizowanie wolnego czasu dzieciom i młodzieży oraz ochrona i wzmocnienie poczucia własnej wartości, wiary w siebie osób zagrożonych przemocą.

Rozdział 3 Adresaci Programu

1. Program kierowany jest głównie do:

- 1) ofiar przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych;
- 2) sprawców przemocy w rodzinie;
- 3) świadków przemocy w rodzinie;
- 4) społeczności lokalnej.

2. Rodziny, w których została stwierdzona przemoc lub realne zagrożenie przemocą, powinny być systematycznie odwiedzane przez dzielnicowych i/lub przedstawicieli innych służb, w zależności od potrzeb. Zarówno ofiary, jak i sprawcy powinni mieć świadomość stałego zainteresowania ich losami.

3. Ofiara przemocy w rodzinie nie prosi głośno o pomoc, ponieważ:

- 1) boi się o swoje życie i zdrowie;
- 2) boi się tego, że nawet jeśli zawiadomi o przestępstwie policję, prokuraturę to i tak nikt nie będzie chciał zeznawać, że widział, słyszał jak ona doznaje przemocy;
- 3) nie wierzy, że ktoś chce i może jej pomóc, że ma prawo prosić o pomoc, że coś się zmieni;
- 4) wstydzi się, bo bierze na siebie całą odpowiedzialność za to co się dzieje w jej domu.

4. Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca. Żadne prawo moralne czy jakiegokolwiek inne nie zezwala na bicie, maltretowanie, wykorzystywanie słabszych. Od momentu stwierdzenia bądź podejrzenia przemocy w rodzinie wobec sprawcy powinny być niezwłocznie podjęte działania prewencyjne. Sprawca musi poczuć, że tajemnica rodzinna się wydała i jeśli nie zmieni swojego postępowania poniesie surowe konsekwencje. Sprawca przemocy domowej powinien dostać wyraźny komunikat, że:

- 1) stosowanie różnych form przemocy wobec innych jest przestępstwem ściganym przez prawo;
- 2) jego postępowanie faktycznie znalazło się w kręgu zainteresowania wymiaru sprawiedliwości, pomocy społecznej;
- 3) prawo jest po stronie pokrzywdzonych, ofiary będą chronione i otrzymają potrzebną pomoc i wsparcie;
- 4) jego postępowania nie można w żaden sposób usprawiedliwić i poniesie jego konsekwencje.

5. Świadkowie muszą pamiętać, iż nieprawdą jest to, że osoba doznająca przemocy nie prosi o pomoc, ponieważ tego nie chce, lub że akceptuje taką sytuację w swoim domu. Muszą reagować, szczególnie, gdy w rodzinie są dzieci.

6. W celu skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Krościenko Wyżne, niezwykle ważne jest zaktywizowanie społeczności lokalnej, w taki sposób, aby każdy z mieszkańców gminy poczuwał się do pomocy „sąsiadowi” w trudnej sytuacji rodzinnej i życiowej. Trzeba obudzić ludzi z ich znieczulicy, zadufania w sobie, zapatrzenia jedynie we własne sprawy. Społeczna znieczulica przyczynia się bowiem do ugruntowywania agresji, jako zjawiska stałego, nieodłącznego w życiu każdego człowieka. Trzeba uczyć ludzi odpowiedniego reagowania na sytuacje trudne, traumatyczne, starać się pokazywać im sposoby znalezienia wyjścia z trudnej sytuacji w sposób, który nie przynosi nikomu szkody.

Rozdział 4

Zasoby Gminy Krościenko Wyżne w zakresie przeciwdziałania przemocy

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz niesienie pomocy osobom dotkniętym przemocą a także ich rodzinom jest zadaniem realizowanym przez różne instytucje, służby społeczne. Należą do nich m. in.: policja, prokuratura, pomoc społeczna (Ośrodki Pomocy Społecznej, Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy, Ośrodki Interwencji Kryzysowej), Gminne Komisje Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych, służba zdrowia.

1. Zadania Policji:

- 1) przybycie na miejsce interwencji, ustalenie tożsamości uczestników konfliktu, przebiegu zdarzenia oraz jego przyczyn i następstw;
- 2) udzielenie ofiarom przemocy niezbędnej pomocy, polegającej w szczególności na wezwaniu pogotowia ratunkowego, straży pożarnej itp.;
- 3) przeprowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”, umożliwiającej zidentyfikowanie przemocy w rodzinie;
- 4) w razie potrzeby podjęcie innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób będących ofiarami przemocy, włącznie z ewentualnym zastosowaniem wobec sprawców przemocy środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania.

Interweniujący policjanci informują ofiarę przemocy o przysługujących jej prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy. Funkcjonariusze informują pokrzywdzonych o możliwości złożenia zawiadomienia o przestępstwie lub wniosku o ściganie sprawcy przemocy w odpowiedniej jednostce policji lub prokuratury.

2. Zadania dzielnicowego:

- 1) prowadzenie dokumentacji dotyczącej danej rodziny;
- 2) niezwłoczny kontakt z rodziną, w której doszło do przemocy;
- 3) systematyczne wizyty (co najmniej raz w miesiącu) sprawdzające bezpieczeństwo rodziny;
- 4) działania prewencyjne wobec sprawców;
- 5) przekazanie informacji o dzieciach w rodzinie policjantowi zajmującemu się problematyką nieletnich;
- 6) powiadomienie innych służb, instytucji o sytuacji w danej rodzinie i współpraca z nimi.

3. Prokuratura:

Osoby doznające przemocy w rodzinie, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze lub na policji zawiadomienia o przestępstwie ściganym z urzędu lub wnioski o ściganie sprawcy przemocy (przestępstwa ścigane na wniosek osoby poszkodowanej). W sytuacji istnienia uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa prokuratura, we współpracy z policją, jest zobowiązana do:

- 1) wszczęcia postępowania przygotowawczego celem sprawdzenia czy doszło do przestępstwa;
- 2) wyjaśnienia okoliczności zdarzenia;
- 3) zebrania i zabezpieczenia dowodów;
- 4) ujęcia sprawcy;
- 5) zastosowania, w uzasadnionych przypadkach, środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemocy w formie dozoru policyjnego bądź tymczasowego aresztowania.

4. Pomoc społeczna:

Pomoc społeczna ma umożliwić osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać oraz zapobiegać powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna świadczona przez ośrodki pomocy społecznej jest udzielana również w przypadku występowania przemocy w rodzinie i obejmuje przede wszystkim:

- 1) przeprowadzanie procedury „Niebieskiej Karty”, umożliwiającej zidentyfikowanie przemocy w rodzinie;
- 2) przygotowanie kompleksowego planu pomocy i monitorowanie podjętych działań;
- 3) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i bytowych;
- 4) prowadzenie poradnictwa;
- 5) udzielanie informacji o przysługujących prawach i możliwościach uzyskania pomocy;
- 6) kierowanie do specjalistycznych instytucji pomagających ofiarom przemocy oraz wskazywanie miejsc oferujących schronienie;
- 7) udzielanie, w uzasadnionych przypadkach, pomocy finansowej, rzeczowej.

5. Ośrodki Interwencji Kryzysowej:

Rolą Ośrodków Interwencji Kryzysowej jest świadczenie specjalistycznych usług, zwłaszcza psychologicznych, prawnych, hostelowych, które są dostępne przez całą dobę - osobom, rodzinom i społecznościom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej - w celu zapobieżenia powstawania lub pogłębiania się u nich dysfunkcji.

6. Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia dla Ofiar Przemocy:

Ośrodki te są zobowiązane do świadczenia następujących usług:

- 1) zapewnianie schronienia ofiarom przemocy na okres do 3 miesięcy z możliwością przedłużenia;
- 2) ochrona przed osobą stosującą przemoc;
- 3) udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej, medycznej i wsparcia;
- 4) rozpoznawanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie i opracowywanie planu pomocy;
- 5) wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej;
- 6) udzielanie poradnictwa: medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego;
- 7) prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych dla ofiar przemocy;
- 8) prowadzenie terapii indywidualnej.

7. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

W przypadku, gdy przemoc domowej towarzyszy nadużywanie alkoholu, do zadań GKRPA należy:

- 1) rozpoznanie sytuacji w rodzinie przez przeprowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”, która umożliwia zidentyfikowanie przemocy w rodzinie;
- 2) wezwanie osoby nadużywającej alkoholu i stosującej przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich;
- 3) udzielanie wsparcia socjalnego, psychologicznego i prawnego ofiarom przemocy;
- 4) informowanie rodzin uwikłanych w przemoc o możliwościach uzyskania pomocy;
- 5) wnioskowanie do sądu o zastosowanie wobec osoby nadużywającej alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

8. Służba Zdrowia:

W przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, lekarze, oprócz udzielenia pomocy medycznej zobligowani są do realizacji świadczeń na rzecz osoby pokrzywdzonej w formie:

- 1) rozpoznanie sytuacji w rodzinie w drodze przeprowadzenia procedury „Niebieskiej Karty”, umożliwiającą zidentyfikowanie przemocy w rodzinie;
- 2) informowanie o możliwościach uzyskania pomocy;
- 3) wystawianie, na prośbę osoby pokrzywdzonej, zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu;
- 4) informowanie ofiar o warunkach i miejscach wystawienia obdukcji (obdukcja jest płatna i może ją wykonać tylko lekarz, który jest do tego uprawniony, czyli lekarz sądowy; zarówno obdukcja, jak i zaświadczenie wystawione przez lekarza może być przedstawione jako dowód w sprawie karnej).

9. Zespoły Interdyscyplinarne do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

Skutecznym sposobem interweniowania wobec problemu przemocy w rodzinie są działania podejmowane przez Interdyscyplinarne Zespoły Specjalistów – lokalne koalicje przeciwdziałające przemocy. Członkami takich zespołów są przedstawiciele wszystkich instytucji i organizacji z danego terenu zaangażowanych w zwalczanie i zapobieganie przemocy w rodzinie: pracownicy socjalni, policjanci, członkowie GKRPA, pedagodzy, psychologowie, pielęgniarki środowiskowe, lekarze, prawnicy, kuratorzy, itd. Zespół taki zapewnia kompleksową pomoc rodzinie uwikłanej w przemoc w drodze wysłuchania i wsparcia osób dotkniętych przemocą, informowania o możliwościach uzyskania pomocy, kontaktowania osoby dotkniętej przemocą z odpowiednimi specjalistami, wspólnego opracowywania, wdrażania i monitorowania realizacji planu pomocy.

10. Gmina Krościenko Wyżne posiada zasoby kadrowe, instytucjonalne i lokalowe niezbędne do efektywnego przeciwdziałania przemocy:

- 1) Zasoby kadrowe i lokalowe:
 - a) specjaliści zaangażowani w realizację zadań w obszarze przeciwdziałania przemocy - pracownicy socjalni, pedagodzy szkolni, dzielnicowi, kuratorzy, pielęgniarki,
 - b) w ramach struktury Urzędu Gminy Krościenko Wyżne przy, ul. Południowej 9, działa Punkt Porad Psychologicznych dla mieszkańców Gminy Krościenko Wyżne,
- 2) Zasoby instytucjonalne:
 - a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - b) Instytucje Ochrony Zdrowia,
 - c) Komenda Miejska Policji w Krośnie,
 - d) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - e) Jednostki oświatowe,
 - f) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie,
 - g) Organizacje pozarządowe,
 - h) Kuratorzy sądowi.

Wytypowani przedstawiciele powyższych instytucji wchodzi w skład powołanego Zespołu Interdyscyplinarnego, którego głównymi zadaniami są:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie.
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku.
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy dla ofiar przemocy domowej to:

- 1) tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych;
- 2) znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 3) przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom;
- 4) konsekwentne egzekwowanie obowiązków wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji.

Rozdział 5

Monitorowanie i ewaluacja Programu

1. Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość, (co najmniej jeden raz w roku) dokonywaną w ramach wszystkich elementów Programu.

2. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji Programu są:

- a) liczba „Niebieskich Kart”,
- b) ilość interwencji, udzielonych porad, konsultacji,
- c) ilość osób korzystających z Punktu Porad Psychologicznych,
- d) ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych.

3. Do Programu dołącza się Preliminarz wydatków. Preliminarz będzie uaktualniany corocznie.

**Preliminarz wydatków na realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie dla Gminy Krościenko Wyżne w 2012 roku**

Lp.	ZADANIA	METODY	CZAS, MIEJSCE	KOGO OBEJMUJE	REALIZATOR	KOSZTY	OCZEKIWANE EFEKTY
1.	Prowadzenie Punktu Porad Psychologicznych	edukacja, poradnictwo	od stycznia 2012 r. do grudnia 2012 r. z wyłączeniem jednego miesiąca wakacyjnego 2 razy w miesiącu po 2 godz. dziennie w budynku Urzędu Gminy	mieszkańcy Gminy Krościenko Wyżne	Pracownik Punktu Porad Psychologicznych	1 100,00 zł (25 zł za jedną godzinę x 44 godzin)	wsparcie psychologiczne dla osób dotkniętych przemocą, diagnoza sytuacji kryzysowej, udzielanie informacji o instytucjach, organizacjach, które mogą udzielić dalszej pomocy
2.	Kampania informacyjna	informacja	w ciągu roku, Gmina Krościenko Wyżne 2012 r.	mieszkańcy Gminy Krościenko Wyżne	Wójt Gminy	210,00 zł (1000 ulotek promocyjnych)	podniesienie świadomości lokalnej społeczności na problem przemocy w rodzinie
3.	Prelekcje	edukacja, informacja	w ciągu roku, Gmina Krościenko Wyżne	mieszkańcy Gminy Krościenko Wyżne	Wójt Gminy	690,00 zł	podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie
RAZEM:						2 000,00 zł	